

dosarul nr. 2ra-1978/18

prima instanță, Jud. Chișinău, sediul Centru: S. Stratan
instanța de apel, Curtea de Apel Chișinău: N. Simciuc, I. Țurcan, Iu. Cotruță

DECIZIE

07 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul: Iulia Sîrcu
Judecătorii: Dumitru Visternicean, Galina Stratulat,
Dumitru Mardari, Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de Mocanu Serghei,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Mocanu Serghei
împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu
Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral
cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală,
împotriva deciziei din 20 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost
respins apelul declarat de către Mocanu Serghei și menținută hotărârea din 31 mai 2017
a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă:

La 16 ianuarie 2017, Mocanu Serghei a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin
acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la 15 noiembrie 2012, prin
ordonanța OUP a Comisariatului de poliție Centru, Ciprian Guțu, a fost pornită în
privința sa urmărirea penală în temeiul art. 361 alin. (2) Cod penal, pe faptul falsificării
carnetului de muncă prin introducerea înscrierilor neveridice în acesta.

Ulterior, prin ordonanța din 23 noiembrie 2015 a procurorului în Procuratura sect.
Ciocana, Renata Anici, în temeiul art. 52, 255, 275 alin. (1), pct. 3, 284 alin. (2), pct.
2, 286 din Cod de procedură penală dânsul a fost scos de sub urmărirea penală pe cauza
intentată, procesul penal fiind clasat.

Reclamantul a considerat că ilegal a fost tras la răspundere penală de organul de
urmărire penală. În cadrul efectuării acțiunilor de urmărire penală, dânsul a suportat
umilință și disconfort enorm, din care motiv a primit suferințe psihologice sub formă
de stare de stres, care sunt iremediabile.

A susținut reclamantul că prin tragerea la răspundere penală nejustificată i-a fost
încălcat dreptul legitim garantat la un proces echitabil.

Astfel, a considerat că este îndreptățit la repararea prejudiciului moral cauzat prin
acțiunile ilegale ale organelor de urmărire penală.

Reclamantul a solicitat încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul său a sumei de 70 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

În cadrul examinării cauzei, prin încheierea protocolară din 30 martie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost atrasă în proces Procuratura Generală.

Prin hotărârea din 31 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost respinsă acțiunea ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 20 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către Mocanu Serghei și a fost menținută hotărârea din 31 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La 30 iulie 2018, în termenul prevăzut de art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, Mocanu Serghei a declarat recurs împotriva deciziei din 20 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei recurate și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului, Mocanu Serghei a invocat ilegalitatea hotărârilor recurate, susținând că instanțele ierarhic inferioare eronat au ajuns la concluzia precum că circumstanțele de fapt menționate în prezenta acțiune nu cad sub incidența prevederilor Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998.

La 21 august 2018, în adresa intimațiilor Ministerul Justiției și Procuratura Generală a fost expediată copia recursului declarat de către Mocanu Serghei, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

Intimații nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv și nu au depus referințe în termenul stabilit.

Prin încheierea din 10 octombrie 2018 a Curții Supreme de Justiție recursul declarat de către Mocanu Serghei a fost considerat admisibil.

Examinând recursul, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție îl consideră întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea a admite în parte, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Din suportul probatoriu al cauzei rezultă că, prin ordonanța OUP a Comisariatului de poliție sect. Centru din 15 noiembrie 2012 în privința recurentului-reclamant Mocanu Serghei a fost pornită urmărirea penală în temeiul art. 361 alin. (2) Cod penal, pe faptul introducerii înscrierilor false în carnetul de muncă.

Prin ordonanța din 23 noiembrie 2015 a procurorului în Procuratura sect. Ciocana, mun. Chișinău, Renata Anici, Mocanu Serghei a fost scos de sub urmărirea penală, deoarece fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii, cu clasarea procesului penal.

Pe parcursul examinării prezentei cauze, la 21 iunie 2017, procurorul adjunct interimar al Procuraturii mun. Chișinău, R. Popov, a emis ordonanță, prin care a dispus anularea ordonanței privind clasarea urmăririi penale, emisă la 23 noiembrie 2015 de către procurorul în Procuratura sect. Ciocana, Renata Anici.

Totodată, prin încheierea din 06 iunie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana, a fost anulată ordonanța procurorului adjunct interimar al Procuraturii mun. Chișinău, Ruslan Popov, privind anularea ordonanței de scoatere a lui Mocanu Serghei de sub urmărirea penală în cauza penală nr. 2012012156 și clasarea urmăririi penale emisă de procurorul în Procuratura sectorului Ciocana, mun. Chișinău, Renata Anici la 23 noiembrie 2015 cu reluarea urmăririi penale în cauza nr. 2012012156 și ordonanța adjunctului procurorului general Igor Popa din 21 iulie 2017 privind respingerea plângerii depuse în ordinea controlului ierarhic superior.

Astfel, prin probele administrate de către instanțele ierarhic inferioare, s-a stabilit cert faptul scoaterii de sub urmărire penală a lui Mocanu Serghei, din motiv că fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii, și de clasare a dosarului penal.

În conformitate cu art. 284 alin. (1) și (2) pct. 2) Cod de procedură penală, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de reabilitare și finalizare în privința persoanei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată. Scoaterea persoanei de sub urmărirea penală are loc când aceasta este bănuit sau învinuit și se constată că există vreuna din circumstanțele prevăzute la art.275 pct.1)–3), inclusiv dacă fapta constituie o contravenție.

Conform art. 1 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XII din 25 februarie 1998, prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești.

Potrivit art. 3 alin. (1) lit. d) Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală.

Potrivit art. 6 lit. b) aceeași lege, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul:

a) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare;

b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare;

c) adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului administrativ în legătură cu reabilitarea persoanei fizice;

d) adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art.313 alin.(5) din Codul de procedură penală, în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind înfăptuirea, în timpul procesului penal, a măsurilor operative de investigații cu încălcarea prevederilor legislației.

Conform art. 10 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art. 6.

Potrivit art. 11 din aceeași Lege, mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare: a) gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; b) caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; c) rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; d) durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; e) natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; g) măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

În circumstanțele relevate și în contextul normelor de drept citate supra, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că la caz sunt întrunite și aplicabile prevederile Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești privind repararea prejudiciului moral cauzat lui Mocanu Serghei.

Nu pot fi reținute argumentele primei instanțe și instanței de apel în temeiul cărora a fost respinsă acțiunea, precum că organele de urmărire penală nu au admis încălcări ale normelor procesual penale în procesul de urmărire penală în privința lui Mocanu Serghei, deoarece conform art. 1405 alin. (1) Cod civil, prejudiciul cauzat persoanei fizice prin atragere ilegală la răspundere penală se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanelor de răspundere ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată.

Nu pot fi reținute argumentele instanțelor ierarhic inferioare precum că simplul fapt de scoatere a persoanei de sub urmărire penală nu constituie temei de reparare a prejudiciului moral prin prisma Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, deoarece contravin conținutului legii menționate. Or, conform art. 6 lit. b) Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare.

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție coroborand normele legale enunțate ce țin de repararea prejudiciului în urma acțiunilor ilegale a organelor de urmărire penală cu circumstanțele de fapt stabilite în cadrul examinării cauzei, concluzionează că lui Mocanu Serghei i-au fost lezate drepturile sale, fiindu-i cauzat un prejudiciu moral.

În conformitate cu art. 524 Codul de procedură penală, persoanele cărora, în cursul procesului penal, prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală sau ale instanțelor judecătorești, li s-a cauzat un prejudiciu material sau moral au dreptul la despăgubire echitabilă în conformitate cu prevederile legislației cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale instanțelor judecătorești.

Conform art. 1422 alin. (2) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei

personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

Potrivit art. 1423 Cod civil, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Instanța de recurs reține că, în privința lui Mocanu Serghei nu a fost aplicată nici o măsură preventivă privativă de libertate sau restrictivă de libertate, în privința acestuia nefiind efectuate nici careva acțiuni speciale de investigație (percheziție, ridicare de obiecte și documente ș.a.), urmărirea penală a fost pornită în baza semnelor constitutive ale componenței de infracțiune prevăzută de art. 361 alin. (2) Cod penal despre preținse a fi ilegale acțiunile lui Mocanu Serghei.

În circumstanțele enunțate, având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale cauzate, starea de stres și frustrare cauzate recurentului-reclamant, instanța de recurs consideră că suma de 5000 lei este în măsură de a atenua suferințele psihice și fizice cauzate, fiind echitabilă și suficientă pentru prejudiciul suferit, iar suma solicitată în acest sens de către acesta - 70 000 lei, este una excesivă.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat într-o manieră certă ilegalitatea hotărârilor judecătorești pronunțate de către instanțele ierarhic inferioare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat, a casa integral decizia din 20 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 31 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a emite o nouă hotărâre prin care a admite în parte acțiunea încasând de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Mocanu Serghei suma de 5 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Mocanu Serghei.

Se casează integral decizia din 20 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 31 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Mocanu Serghei împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, și se emite o nouă hotărâre, prin care:

Se admite parțial acțiunea lui Mocanu Serghei împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală.

Se încasează de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Mocanu Serghei suma de 5 000 (cinci mii) lei cu titlu de prejudiciu moral. În rest acțiunea se respinge ca fiind neîntemeiată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Dumitru Visternicean

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu